

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 «
Pe o lună . 2 «

Nrul de Duminecă
Pe un an . 4 Cor.
: Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Chestiunea „românească”.

De Ioan Slavici.

Cu ocaziunea discuțiilor urmate asupra declarațiilor făcute de dl P. P. Carp în ceea ce privește pe românii din Macedonia »Dojzul« din Craicva ne amintește niște declarațiuni făcute de dl P. P. Carp la 1896 în ceea ce privește pe românii din regatul ungar.

»După mine, a zis atunci dl P. P. Carp, nu există chestiune românească în Transilvania. Căci când li se fac nedreptăți românilor sau sunt trimiși la închisoare, toți nu zic nici un cuvânt și primesc de bună situațiunea ce li se crează. »*Laites-vous-tuer!*« eată ce le zic eu românilor transilvăneni.

Dl P. P. Carp, șeful partidului conservator din România, nu e dar mulțumit cu energia, pe care o pun românii din regatul ungar în lupta lor pentru drepturi, și susține, că o chestiune românească nu există în Ardeal câtă vreme nu se va fi vărsat sânge românesc.

Privind lucrurile din punctul de vedere european, dl P. P. Carp, și cei de o părere cu dânsul, care nu sunt puțini, au toată dreptatea.

Pentru lumea cea mare e mai mult ori mai puțin indiferent, dacă în statul ungar sunt și români ori numai maghiari, ba mulți ar avea cuvinte de a se bucura, dacă s'ar putea realiza unitatea națională a Ungariei, și câtă vreme românii suportă cu inde-

lungă răbdare nedreptățile ce li-se fac, aceste sunt mici și neînsemnate și nu are nimeni cuvinte de a se emoționa.

Cu totul altfel se prezintă însă lucrurile, dacă le privim din punctul de vedere al monarhiei habsburgice.

Și pentru cercurile hotărâtoare ale acestei monarhii e mai mult ori mai puțin indiferent, dacă își păstrează ori nu românii din regatul ungar naționalitatea, și de aceea guvernele ungare au putut să profite de împrejurări spre a face tot ceace au crezut de cuviință pentru maghiarizarea românilor. Silințele lor au rămas însă zadarnice și după toată prevederea omenească zadarnice au să și rămâie. Ele au produs însă o adâncă amărăciune, care ar putea să fie fatală în ziua, când monarhia ori regatul ungar îndeosebi ar avea nevoie de brațele românilor și de inimile lor. Dinastia dar, care ține să-și păstreze iubirea tuturor popoarelor, a stărui prin Augustul ei reprezentant, împăratul, să li-se facă prin o reformă electorală dreptate — și a făcut-o aceasta fără ca să mai fi așteptat vărsări de sânge.

Cu atât mai vârtos e interesat statul român, ca să înceteze cât mai curând lupta, pe care românii din regatul ungar sunt nevoiți a o purta contra guvernului patriei lor.

Indată ce între România și Austro-Ungaria s'au stabilit cele mai bune, mai sincere și mai intime relațiuni, conflictul dintre români și maghiari este un nesecat isvor de neliniște atât pentru cercurile din Viena, cât și pentru oamenii de stat ai României, fie dânsii ori nu la putere. Ori-și-cât de înțe-

leaptă și de conformă cu interesele adevărate ale poporului român ar fi politica regelui Carol I., ea e problematică câtă vreme românii din regatul ungar sunt agitați de o viuă și legitimă nemulțumire.

Există deci pentru România și mai ales pentru ea în Ardeal o chestiune românească și fără de vărsare de sânge, ba nimeni de o potrivă cu România nu e interesat, ca sânge să nu se verse. Aceasta o știu românii din regatul ungar și mai ales din devotament către monarhul lor, a căruia părintească bunăvoință nici odată n'au pus-o la îndoială, și din iubire către frații lor își pun mult frâu și răbdă îndelung — păstrându-și sângele pentru zile grele, când neamul și monarhia vor avea nevoie de el.

Există însă în Ungaria o chestiune românească mai ales pentru că românii se luptă spre a-și păstra naționalitatea și nu poate să fie pentru România indiferent, dacă vor mai fi ori nu și în viitor români în Ardeal, în țara Ungurească și în Banatul Timișorului. Ceace îi dă statului român o particulară tărie e împrejurarea, că are la toate hotarele lui români, cari privesc cu iubire spre el și-l consideră drept focar cultural al lor. Nu e nevoie de nici o vărsare de sânge pentru ca oamenii de stat ai României să-și dea seamă despre acest mare interes al patriei lor și să urmărească cu vii simpatii lupta, pe cari românii din Ardeal le poartă, ca să-și susție naționalitatea și să păstreze legăturile culturale cu frații lor din țările învecinate.

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”.

U p s a l a.

De Dr. C. Pavel.

Paris, August 1908.

Să petreci în Scadinavia și să nu te abaji pela Upsala, ar fi cași când aflându-te la Paris n-ai merge și până la Versailles. — Ici vezi lucruri, ce întrec orice închipuire, colo isprăvuri la cari nu te ai așteptat. — La Versailles vezi rămășițele unei lumi ce nu mai este și asupra căreia vremea de mult și-a rostit dreapta sa judecată. Gloireul francez, ce a înghițit miliarde, parcă-i un cavaler ce a văzut și trăit zile mai bune, iar azi rătăcește fără rost prin o lume pe care el nu o înțelege. Aceasta-i resplata muncii zămislite în zodia giftuirii și-a îmbuibării fără margini.

La Upsala îți vorbesc roadele jertfelor îngrămădite din puțin avut, dar de mâni, cari au lucrat și lucrează, nu pentru preamă irea vremelnică și îndestulirea egoismului destrăbălat al culturii domn, ci pentru binele și înaintarea generațiilor de mâne, pentru ridicarea și luminarea neamului întreg.

Vezi o lume ce este și va fi, până când munca desinteresată și razele binefăcătoare ale vânturilor vor încălzi încă inima și mintea omenească.

Cale de două ciasuri și jumătate cu accelerațiunea — 86 km. — spre Nord dela Stockholm, pe valea Fyrisă, se întinde cel mai vechiu oraș al

Svediei: *Upsala*. Partea cea veche a orașului se numește *Gamla-Upsala*, iar cea nouă *Fjerdängen*. Până la 1270 Gamla Upsala a fost scaunul regiilor și capitala Svediei, când apoi în urma situației prielnice și a grabnicei dezvoltări a Stockholm-ului, curtea regească a fost adusă aici. — Orașul azi numără 24.000 locuitori.

Patria lui Linné, cum o cunoaște azi toată lumea cultă, Upsala, e leagănul culturii nordice, purtând de 5 veacuri făclia științei și aruncând raze de lumină și cultură în părțile cele mai de miază-noapte ale Europei. Ea e zvorul din care s'au adăpat și se adapă mințile și inimile popoarelor scandinave, făcând mai ales din Svedia, ceace este astăzi: *Franța nordului*.

Plecând la 8 ore dimineața din Stockholm la 10 și jumătate ne-am dat jos în gara din Upsala. Pe cale mă purta un sfânt și deosebit gând.

Să vezi locul unde a trăit și-a muncit Linné și de unde el a răspândit atâta glorie asupra neamului său, să vezi orașul pe care de atâtea ori l-ai rostit, când ca student îți frământai mintea să pătrunzi sistemul lui Linné, — să calci tu pe pământul unde Linné a surprins toate secretele florilor.

Intrând în oraș pe calea principală dela gară, în fundul străzii, pe o colină, vezi ridicându-se o clădire uriașă în stil vechiu. Pe frontispiciu poți citi de departe inscripția: *Carolina Rediviva*. E palatul bibliotecii universitare. Urcăm încet spre palat și mai stăm privind peste oraș. Ajungând, cerem îngăduință de-a putea cerceta biblioteca. Auzind directorul, că suntem străini din mari depărtări, ne-a condus el însuși. *Mr.*

Eriksson e un om înalt, uscăcios, cu o barbă mare albă, tip de svedian, de o afabilitate și rutină superioară. Palatul are 3 etaje; în parter, cum intri, sunt salele de lectură și lucru. Fiește cărui scrutaător îi stă la dispoziție o masă provăzută cu toate recuzitele de scris.

În frontul salei sunt aranjate în dulapuri deschise după specialitate repertoarele bibliotecii și cărțile de primă trebuință, cum sunt: dicționarele, lexicoanele și enciclopediile. — Etajul I și al II sunt împreunate prin o seamă de pilastrii. Aici e aranjată biblioteca care își numără 300.000 de opuri și 12.000 de manuscrise. Mândria bibliotecii e: *Codex Argenteus*, legat în scoarțe groase de argint. Conține cele patru evanghelii traduse în veacul al IV-lea în limba *Miso-gotică* de episcopul *Ulfilos*. Constă din 118 file scrise cu litere de argint și inițiale de aur pe pergament. A ajuns aici pe vremea războiului de treizeci de ani. — Între memoriile Academiei am dat și de ale Academiei Române, începând din 1879-1907.

Universitatea înființată la 1476 e așezată în două clădiri, una veche, alta nouă din 1886, având inscripția: *Universitas regia Upsalensis*. Are 4 facultăți: teologică, de drepturi, filosofică (itere) și medicină. Clinica e la Stockholm. Numărul ascultătorilor e 1650 iar al profesorilor 90. — Fiind vacanță, salele și foisoarele largi și luminoase sunt goale. Ici-colo mai vezi câte-un student mai în vârstă abătându-se pe la tabla neagră, și scrutaând prin bibliotecă: lucrează la tezele de doctorat. De-altcum directorul bibliotecii ne-a vorbit cu multă însuflețire despre zeul și sîrguința tinerimei universitare de-aici.

Dări de seamă amânate. Președintele clubului din Vințul de jos, dl Nicolau Maniu, ne arată că darea de seamă a deputatului de Vinț dl Iuliu Maniu se va ține nu, la 19 August precum am anunțat, ci Duminică la 23 August la 12 ore a. m. în Vinț.

Din Zorlenț ni-se telegrafiază că darea de seamă a deputatului de Zorlenț dl Stefan Petrovici, a fost amânată pe un alt termen, care va urma să se fixa.

Interpelație în cameră pentru gazetarii bosniaci. În ședința cea dintâi a camerei deputatului radical sârb Dumitru Musicky va adresa guvernului o interpelare în afacerea gazetarelor sârbi prizonieri ai forturilor din Arad.

Țarul Nicolae la Viena. Ziarul „Berliner Tagbl.“ are informația, că de prezent se urmează tratative pentru o apropiată întrevvedere a țarului Nicolae cu împăratul Wilhelm. Tratativele încă nu sunt încheiate, dar se prevede cu siguranță că întrevvedere va avea loc nu peste mult. Țarul are de gând să cerceteze și pe împăratul Francisc Iosif la Viena, ca să-l felicite din prilejul jubileului său de 60 de ani. Acestei vizite îi va premerge întâlnirea țarului cu împăratul Wilhelm. Întrevvedere de la Viena însă e plănuită numai pe anul viitor.

Germanii din Bănat pentru numele lor de localități. Comuna germană *Liebling* (comit. Timișorii) a adresat ministrului de interne o petițiune iscălită de 700 de săteni protestând împotriva maghiarizării numelui ei în Lutherfalva. În motivare se spune, că comuna a fost înființată în anul 1786 de către împăratul Iosif II. Colo-niștii erau protestanți din Württemberg. Când comisiunea de colonizare era să stabilească numele comunii, baronul *Vecsey Miklós* a zis: Protestanții sunt favoriții mei (*Lieblinge*) pentru acea localitatea asta să se cheme *Liebling*. Faptul acesta e exact istoric și trebuie deci respectat. Împăratul Iosif II a consfințit hotărîrea asta și obârșia numelui localității se reduce deci la un act al suveranului. Ce ar zice gloriosul nostru monarh, spune petițiunea, dacă am voi să anulăm pur și simplu un decret de-al înaintașilor săi?

La urmă sătenii din *Liebling* amintesc luptele la cari au luat parte împotriva tarcilor predecesorii lor din comună, dovedindu-și patriotismul. Asigură pe urmă pe ministru că nu ideile „pan-germaniste“ îi călăuzesc căci nu numele origina și sentimentele sunt expresia patriotismului

Am cercetat pe rând aula universității, sala senatului universitar, sala de primire a rectorului și a cancelarului, și vre-o câte-va auditoare. Toate sunt aranjate cu multă cheltuială și cu și mai mult gust și simț de pietate față de foștii profesori, fondatori și mari binefăcători ai universității, ale căror icoane împodobesc pereții.

De aici am mers la renumita grădina botanică a lui Linné, ce se întinde pe o coastă dela spațele bibliotecii și a castelului regesc de pe vremuri. Felul cum e aranjată și împărțită grădina aceasta, unde dela cel mai puternic stejar până la cel mai neînsemnat fir de iarbă, toată vegetația de miază-noapte și se desfășură înaintea ochilor, mulțimea de poteci netede și tăiate cu multă artă, paviloanele diferitelor secții, publicul distins — mai toți specialiștii, cu cărți, notițe, și hartă în mână — ce se părădează dela un pavilion sau strat de plantație la altul, îți fac impresia că te afli la o expoziție. Pe lângă flora Nordului e reprezentată și vegetația climelor feiurite din Europa și din alte părți ale lumii. — E întins, bogat și feiurit acest rai pământesc, și de aș fi botanic, v'aș și spune și mai multe. Eu însă ard de neastâmpărul să văd statuia lui Linné. Mă apropiu de ea. Măestrul neîntrecut al vremii sale, a cărui statuie se înalță în mijlocul unui larg cerc de straturi de flori, aproape de

Bunii nemți din *Liebling* să se mângâie. Ministrul nu le va încuviința rugarea. Cu astfel de rugăminți ei azi nu mai sunt, ca înainte vreme, favoriții guvernului, ci dimpotrivă.

Goana împotriva patriarhului Zmeianovici.

Prigonirea guvernului împotriva patriarhului nou ales *Zmeianovici* nu a încetat prin actul alegerii lui, ci dimpotrivă acum începe mai furioasă. Tinta finală a guvernului e lămurită pentru oricine: distrugerea autonomiei bisericești sârbești.

Dar guvernul are șiretenia de-a masca atacul. »Desvăluirile« împotriva lui *Zmeianovici* nu apar într'un ziar guvernamental, ci într'un ziar de opoziție pentru a amăgi lumea asupra autorului moral al destăinuirilor care nu poate fi însă decât guvernul însuși.

Iată câteva din destăinuirile ziarului de scandal »A nap«.

„Episcopul *Smeianovici* ar fi condus campania de calomnie împotriva patriarhului *Brankovici* pe când acesta se află în viață. Un fost funcționar din Belgrad ar fi oferit în vânzare lui *Brankovici* pe atunci o scrisoare compromițătoare de-a lui *Smeianovici*. Scrisoarea ar fi fost scrisă de *Smeianovici* pe atunci când el era preot în Bosnia. Ea era adresată guvernului sârbesc și cuprindea un raport de spionaj. *Brankovici* ar fi cumpărat cu 6000 de fl. scrisoarea asta și ar fi fost găsită în inventarul averii patriarhului *Brankovici*. Administratorul *Bogdanovici* ar fi extras-o primului-ministru d-lui *Wekerle* care la rândul său ar fi prezentat-o M. Sale împăratului.

Dintr'o altă scrisoare compromițătoare pentru *Smeianovici*, ar reieși că el a dat 6000 de fl. contelui *Hadik Sándor*, deputat, pentru ca să interpeleze în cameră în chestia veniturilor episcopicești. Interpelația a și fost rostită în cameră. În administrarea averii bisericești s'ar fi găsit multe neorânduiri și incorectitudini. Este vorba de-o fraudă de un milion, în care ar fi implicat și episcopul *Smeianovici*.

În alt articol »A nap« spune, cum o deputațiune a sârbilor radicali ar fi venit după alegerea lui *Smeianovici* la Pesta, pentru a interveni în favoarea lui. Deputațiunea ar fi fost la *Wekerle* și și la *Kossuth*.

Doi politicieni *kossuthiști* (*Holló* și *Batthyány* — N. R.) ar fi intervenit pe lângă *Kossuth*, ca

să susție pe *Smeianovici*. În consiliul de ministri însă dnul *Wekerle* ar fi prezentat scrisorile compromițate pentru *Smeianovici* și rezistența lui *Kossuth* trebui să încete.

Am arătat numai câteva din calomniile ziarului de scandal unguresc privitoare la episcopul *Smeianovici*. Se anunță că atât P. S. Sa episcopul *Smeianovici*, cât și partidul radical au intentat ziarului unguresc proces de presă pentru calomnie.

Ne întrebăm însă: de unde are ziarul unguresc datele acestea? Este evident că ele nu pot proveni decât dela guvernul unguresc. Singur guvernul poate să tradeze intimitați ca acelea, despre consiliul de ministri și prezentarea pretinselor scrisori compromițătoare la M. Sa Împăratul.

Campania de calomnie a început deci și se pare că putem aștepta cele mai mari infamii dela un guvern fără scrupul.

Din România.

Călătoria principilor moștenitori. Din Bregenz se anunță că AA. LL. RR. Principele *Ferdinand* și Principesa *Maria* au trecut cu automobilul prin acea localitate în direcțiunea *Arlberg*, mergând la *Bonzen*.

Congres. Podgoreni din toată țara se întrunesc într'un congres în ziua de 14 August care va avea loc la București în sala băilor Eforiei. Congresul se va ține pentru a protesta contra legii monopolului cărcimelor pe care podgoreni spun că e o nenorocire pentru ei.

Vizita ofițerilor Austro Ungari la Sinaia. „Monitorul Oficial“ de ieri, publică relatarea oficială a vizitei ofițerilor Austro-Ungari la Sinaia.

Generalul de cavalerie *von Gaudernak*, comandantul corpului XII austro-ungar, însoțit de generalii: *Vajna de Pava*, comandantul districtului VI de Landwer; *Lahousen von Vivromont*, atașat la comandamentul corpului XII; *Michael Schandru*, comandantul brigadei 31 de infanterie; colonelii: *Wieber*, comandantul brigadei 76 de Landwer ungar; *von Horsetzky*, șeful statului major al corpului XII; *Szontág*, comandantul regimentului 4 de husari și locotenentul *Veder*, adjutantul generalului *von Gaudernak*, au sosit în

intrarea cea mare. — E cioplită din marmoră albă. — Creațiunea lui *Byström*, — Linné cu fața radiată de un zimbet senin, ține în mâna dreaptă un buchet de flori.

Față în față cu palatul nou al Universității, dar cevași mai la vale, e mitropolia și biserica catedrală a Svediei. E cea mai mare și mai bogată z dire sfântă în toată Scandinavia de 118.7 m. lungă și 45 m. largă. Clădirea domului s'a început în 1260 și a durat până la 1435. În veacul trecut a fost renovată. Îți face impresia unei biserici catolice. Se știe că *Gustav Wasas* și mai ales *Gustav Adolf*, introducând protestantismul în Scandinavia, în privința scării hierarhice și a împodobirii bisericilor, n'a făcut nici o inovație. Astfel și altarul catedralei, — între altele — e alcătuit după modelul celui din *Loretto*. Pe vremuri aici se îngropau regii Svediei. În dosul altarului se află moaștele Sf. *Erik* al IX. Tot aici își doarme somnul veșnic și *Gustav Wasas* și cele două neveste dintâi ale lui. — În partea dreapta aproape de ușa cea mare e îngropat *Carol Linné*. De pe sarcofagul de marmoră albă abia poți descifra epitaful: *Carolo a Linné, Botanicozum Principi. Amici et Discipuli*.

Gloria lui e gloria neamului său și pământul

unde a trăit și muncit, astăzi e Mekka tuturor botanicilor din Europa.

Isprăvind cu cercetarea așezămintelor mai de frunte ne-am dus la un lunch într'un pavilion din fața grădinei botanice.

De aici ni-se deschide larg panorama mândră a Upsalei, ce pare că s'ascunde modest dinaintea soarelui — ce pe aici abia mai slujește în aceste două luni de vară, sub umbra deasă a brazilor de prin parcuri și de pela marginea stradelor largi, curate și bine pavozate.

Ce liniștit, ce pașnic și scump lăcaș al muzelor!

Ce idee bună și fericită să-ți crești tinerimea aici în acest aer sănătos, departe de zgomotul și învâlmășagul luptei pentru existență, la adăpost de miile de curse ce le întinde viața orașelor mari.

Seara ne apropiem de gară făcând o plimbare prin stradele mai principale. Admirăm librăriile mari, bogate și aranjate cu un rar gust artistic.

Nu-ți vine să crezi, că ești în cel mai de miazănoapte orașel al Europei, ci mai curând pe un bulevard din Leipzig.

Upsala e cea mai scumpă suveniră din călătoria mea prin Scandinavia.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa — maeștru de monumente și pietre de cimitir. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură magazinul se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**

Cantierul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatuk.

Sinaia, Duminecă 27 Iulie, orele 8 și jumătate dimineața, spre a se prezenta M. Sale Regelui și a-l supune omagiile lor respectuoase.

La gară au fost primiți de un adjutant al M. Sale Regelui și conduși în trăsurile Curții la Castel, unde au fost găzduiți.

La orele 12 și jumătate generalul Gaudernak a fost primit în audiență de Majestatea Sa.

La ora 1, după ce au fost prezentați Majestății Sale și ceilalți ofițeri cari însoțeau pe generalul von Gaudernak, a avut loc dejunul, la care au mai fost invitați atașatul militar austro-ungar și alți ofițeri români aflați în Sinaia.

La orele 5, după ce au luat ceaiul, ofițerii austro-ungari au fost conduși, tot în trăsurile Curții, la concertul orchestrei ministerului instrucțiunii publice, unde erau invitați de M. S. Regina. De aci s'au reîntors la Castel, unde li-s'a servit o gustare, după care au plecat la gară, și cu trenul de 9 ore seara au părăsit Sinaia.

O vizită la castelul Peleşor.

A doua zi după plecarea Principilor moștenitori în străinătate, vedeai grupuri grupuri lumea din Sinaia îndreptându-se spre Castelul Peleşor, ca să-l viziteze. Am profitat de un după prânz frumos și am făcut acelaș lucru.

Țineam în primul rând să văd cum pot sta principii moștenitori într'un castel atât de mic — așa mi-se părea castelul după exterior — și în al doilea rând să văd orbitorul lux pe care mă așteptam să-l găsesc înăuntru.

Nici una, nici alta. Castelul e spațios și încăpător și de o rară simplitate. Afară de două din camerele principesei moștenitoare, ceva mai bogat aranjate, restul palatului te impresionează în primul rând prin simplitatea lui. Nu mă gândesc numai la camera principelui Carol, cu patul ei de cazarmă, cu pereții goi: dar însuși apartamentul Principelui moștenitor te uimește din acest punct de vedere, când te gândești cine lucrează și se odihnește în el. Fără îndoială că mulți dintre bogații cari vizitează „Peleşorul“ se întorc acasă cu alte idei despre chipul cum trebuie să le fie casa, decât cum gândesc de obicei. Și poate că și cărțile pe care în fugă le-am observat în apartamentul Principelui moștenitor le vor spune ceva. Eră acolo *Viața lui Isus*, în franjuzește, format mare, de un autor al cărui nume nu l-am reținut; mai eră revista *România militară și Acte și legiuri în chestia țărănească*.

Mi-a mai rămas în minte, din ce am putut vedea în graba cu care de obicei trebuie să vizitezi asemenea locuri și mai ales când alăteia așteaptă afară să le vie rândul, mi-a mai rămas în minte camera de pictură, unde între altele se găsea un splendid album al Principesei moștenitoare, conținând flori pictate și printre ele cugetări de o rară delicatețea scrise artistic de însăși mâna Principesei.

Imi mai amintesc de sumedenia de portrete de cai din camera Principesei Elisabeta. Tot acolo am găsit într'o revistă ilustrată străină, pe care am avut curiozitatea s'o deschid, o mulțime de ilustrații de cai tăiate cu foarfecile din diferite ilustrații, apoi o statueta în bronz reprezentând tot un cal și un album cu desene originale ale Principesei Elisabeta: numai cucoane și cai.

Ultima cameră pe care am vizitat-o a fost a Principelui Carol. Am amintit de excesiva ei simplitate, de severitatea ei chiar. La ieșire pe o etajeră, parcă anume pentru un profesor de l. română am găsit câteva caiete de exerciții în această limbă. Într'unul o compoziție despre Mirabeau, notată cu „7“ de profesorul respectiv (D. Cionca, mi-a spus feciorul care mă conducea), și în care în treacăt am remarcat confuziunea între „ă“ și „î“ iar un altul purtând titlatura „Caet de expresiuni arhaice“ în niște frumoase slove vechi, pentru care Principele merită toată lauda cunoscătorilor.

Fericit trebuie să fie profesorul acela, mă gândeam, care predă viitorului nostru rege cel mai prețios învățământ pentru noi, învățământul limbii și al literaturii românești.

Cred că nu e vizitator care la ieșirea din castel să nu se simtă mai aproape de familia Principilor moștenitori, să n'o iubească mai mult, când știe că la acele biurouri stă cineva care nu cugetă decât la binele țării, că în acele paturi dorm micuții de-a căror soartă e legată soarta

țării, că întreg palatul adăpostește pe cele mai prețioase ființe pentru viitorul poporului său. Ce însemnătate capătă atunci pentru el acele ziduri cari răsar pe valea Peleşului din desimea brazilor...

(„Conservatorul“).

Petre V. Haneș.

Dela secțiile „Astrei“.

Știi dvoastră ce înfățișare are un sat de pe Târnave?

Ești încă departe pe drumul de țară, care nu e rău dar poate fi mai îngrijit, când îți răsare turnul bisericii din vârful unui deal. Hotarele comunei sunt încunjurate, în cea mai mare parte de păduri. Și după ce te apropii bine, scobori clina unui delușor, mirat și bucuros, că ochiul te a înșelat cu depărtarea căii. În sat rând bun: case de piatră, așezate în șir frumos, ulița largă, măturată cu îngrijire în zilele de serbătoare, având și câteva hudiți de amândouă părțile. Curțile gospodariilor sunt înguste, lungi, bine încheiate, în fund cu șuri, de piatră și acestea în mare parte. Ici-colea câteva firme ovreiești, uneori până la zece într'o comună. Oamenii șed pe la porți, îmbrăcați curat, dar luxuos. Staturi mijlocii, vânjoase. Vorba s'aude rară și apăsată.

Așa arată Boianul Dumineca trecută, când aveai să primească pe domni din Diciosânmărtin, — pentru adunarea generală a despărțământului „Asociației“. Vremea eră schimbăcioasă, — pe semne marele mucenic Pantelimon voia să arate oamenilor încă odată că-i stăpân puternic. Dar bărbății din comuna învecinate se adunau de zor, și așteptau »să se înceapă odată«. În sfârșit se pornesc spre biserica gr.-or. membrii comitetului cercual. Biserica aceasta, încă nesfințită, este o frumoasă clădire solidă, după modelul bisericilor din România, foarte încăpătoare, dar — fără amvon, ca o sintetizare a nepăsării pentru predică, ce se dovedește la cea mai însemnată parte a preoției noastre de astăzi. De față sunt la vr'o sută cincizeci de țărani, și muți învățători și tineri de școală. Preoția din jur lipsește aproape cu totul, — cu protopopul ei neunit cu tot. Gurile rele spun chiar, că șeful acestui tract, în dorința de a împiedeca reușita adunării, a convocat în aceea zi și ședință de scaun protopopesc, abia cu 48 de ceasuri mai înainte. Nu știu cât adevăr este în vorbele acestea, dar știu că ni-s'a dat spectacolul unei turme fără păstorii ei firești, — adecă o rușine.

După vecernia slujită în casa parohială, directorul despărțământului, dl S. Călușiu, deschide adunarea, vorbind în graiu pe înțelese despre ce voiesc membrii »Astrei« să lucreze în sânul țărănimii. A fost surprinzător chiar și pentru ceice cunoșteau pe acest bătrân cuminte, când l-au văzut cu câtă căldură și avânt vorbește. Răspunde, salutând comitetul, preotul din Boian, părintele I. Crișan, cu voce plină și cu mândrie înfănată.

Se cetesc apoi: raportul comitetului și raționul. Se constată cu bucurie o gospodărie cu grijă în despărțământul acesta. Se aleg obicinuitele comisii, cari găsesc lucrurile în ordine și înscriu membrii noi în număr frumușel. În vreme ce se lucrează în comisii, convorbirile se pornesc destul de interesante în grupuri, — remarc pe acela, în care eră pictorul Oct. Smigelschi, explicând cum ar trebui împodobită noua casă pentru mărirea lui Dumnezeu.

Se începe seria conferințelor. Dl Ioan Radeș, contabil, vorbind despre împrumuturi, arată cum trebuesc să fie făcute ca să nu sărăcească poporul, dă povețe cum să se ferească oamenii de pungași și spune în ce chip îngrijește legislația de datorasi.

Urmează dl Ioan Duma, st. în litere, cu lucrarea despre beuturile spirituoase. Într'un stil absolut popular, reasumează cartea dlor Marcu și Roșianu despre alcoolism, potrivit o împrejurărilor locale, pe cari le cunoaște bine. La urmă stăruie pentru înființarea unei reuniuni de cumpătare, — și cred că va izbuti s'o și înființeze. Mai cetește apoi învățătorul Emil Sămărghițanu despre »nechibzuință« din broșura dlui I. Suci, apărută la A. Todoranu din Gherla. Încheerea părții literare o face elevul Ioan Scumpu, declamând cum cântat și fără de nici un gest, dar cu însuflețire, Oltul lui O. Goga.

Urmează întregirea comitetului. În locul dlui dr. R. Boia, demisionat, se alege părintele Iosif Cri-

șan. Pe urmă se decide ca conferința dlui Duma să se dea comitetului, pentru a fi cetită, ocazional, și în alte comune. Dar cea mai importantă hotărâre este înființarea de biblioteci, eventual și de agenturi, în comunele Blăjel, Boziaș, Lăscud, în cea mai scurtă vreme, — iar în Basna și Boian s'au și înființat îndată. S'au împărțit în sfârșit cărți, donate dela centru, între știutorii de carte din Boian și jur, cari erau prezenți, — și președintele încheie ședința, cu drept cuvânt mulțămît de isprava câtă s'a făcut.

Seara, joc și chef, — glume pe socoteala conferinței despre alcoolism. Lume neașteptat de multă și bună, — chiar și cei doi zurbagii din »țară«, nemulțămîți cu nimic — afară de »Adevărul« din buzunarul lor, — au fost simpatici.

Unul care a văzut toate.

Din străinătate.

Prezidenții Statelor-Unite. Campania electorală în Statele Unite s'a deslănțuit în toată puterea și cetățenii sunt frământați de agitațiile stărnite în jurul celor doi candidați, republicanul Taft și democratul Bryan. Mai sunt numai câteva săptămâni până la ziua alegerii. Acest restimp însă va fi mai bogat în agitații, de cum au fost zilele de frământări ale conventelor dela Chicago și Denver. Stau două partide față în față. Ambele disciplinate și puternice, gata de luptă. Partidul republicanilor cu candidatul Taft și partidul democraților cu Bryan. Amândoi candidații s-au rosit deja programul politic, Taft la Cincinnati, Bryan la Lincoln.

Taft a început prin a caracteriza politica lui Roosevelt. Fostul președinte a zis Taft — a făcut o politică sistemată și progresionistă, iar politica lui Bryan e negativă, ea dărâmă totul. Roosevelt a intenționat să organizeze negoțul, silind trusturile să rămâie pe temeiul legii în interesul bunăstării statului, Bryan însă voiește să le nimicească, crezând că numai astfel va putea strivi specula păcătoasă. Partidul republican voiește numai să îndepărteze răul iar partea bună a trusturilor să o promoveze prin îndrumarea activității lor în marginile legii.

Partidul democraților crede să lupte împotriva trusturilor prin impoștarea liberă a unor articlii de negoț. Lupta aceasta inse ar nimici numai pe concurenții mici, iar trusturile ar rămâie și pe mai departe. Vorbind de criza financiară, Taft a relevat că referințele se ameliorează. A mai vorbit despre sistemul vămilor de apărare și revisuirea tarifelor. Li s'au făcut însuflețite ovații.

Bryan, candidatul democraților, desvâindu-și programul la Lincoln, s'a declarat aplecat să primească candidatura ce i s'a oferit. A stărnit vii aprobări declarând, că cu puterea ce azi e toată în mâinile însoșirilor mari, trebuie investit poporul.

Reacțiunea în Persia. Evenimentele din Turcia, au făcut să se piardă din vedere cele ce se petrec actualmente în Persia.

Scurtă vreme după atentatul împotriva Șahului, din primăvara anului trecut, poliția a dat drept promotori ai atentatului pe un funcționar al bogatului comerciant Hussein Aga, pentru a-l putea implica și pe acesta. Negustorul a avut mâna cât se poate de largă, deși în Parlament și în public se spune tare că el e absolut vinovat. Șahul, care pe acea vreme n'avea nici o putere a trebuit să se supue opiniei publice și a pus în libertate pe atentatorii cari imediat după lovitura de Stat, s'au și refugiat în străinătate.

Sfia Sultan, stăpânul casei în care au fost desoperiți cei trei atentatori, a fost asemenea pus sub urmărire. După lovitura de Stat, Sfia Sultan ne mai simțindu-se în siguranță a cerut Șahului o scrisoare de protecție, afirmând că nu știă nimic despre atentat. Trei zile după aceasta el a fost arestat, pe motiv că s'ar fi găsit în casă la el, bombe și dinamită.

Dar fiindcă el susține că e nevinovat, a fost supus la cele mai neomenoase torturi. El a fost silit să bea mari cantități de ceai, să înghită bucăți de ghiță, i-s'au dat asemenea puternice diuretice, iară a-l lăsa însă să-și facă trebuințele. Nenorocitul suferea dureri îngrozitoare. Când nu mai putea suportă durerile, el s'a declarat gata să facă mărturisiri. Dar acum el pretindea a fi singur

plănuitorul atentatului, nevoind să mărturisească dacă a avut sau nu complici.

El a fost legat și bătut crunt. Apoi a fost supus celor mai groaznice torturi, pe urma cărora a și murit. Cadavrul lui Sfia Sultan a fost spânzurat.

În arsenalul din Teheran este o activitate febrilă. Soldații au fost îmbrăcați și înarmați, tunurile au fost montate și stau gata de plecare. În toate orașele mari garnizoanele vor fi întărite. La Reșt s'au trimis două baterii; tabără dela Kasri Kadjar a fost trimisă în apropierea Teheranului. Pretutindenii armata pradă satele și orașele. Cazacii, cari până acum câteva săptămâni ezitan să treacă granița persană, vin câte 100 pe zi și pradă tot ce le iese în cale.

Starea spiritelor e extrem de agitată, iar reacțiunea întrebunțează toate mijloacele pentru a deveni stăpâna situației.

Anuarul școalelor române din Blaj.

Într'un volum frumos tipărit, — sosit numai în zilele acestea la redacția noastră — școalele din Blaj își prezintă munca rodnică de peste an pe altarul culturii românești. Atât în privința numărului școlilor, cât și al muncii naționale ce se săvârșește pe tăcute, dar cu hărnicie, Blajul stă — alături cu Brașovul — pe primul plan. Mai ales aceste două școli secundare sunt focarul principal din care ies elevii cei mai bine pregătiți și ca cunoștințe și ca cultură și și ca tărie națională. Se cade deci să aducem tributul nostru de recunoștință pionierilor culturii din acest mic orașel românesc, de unde au pornit antemergătorii și apostolii culturii de care ne bucurăm astăzi. Și nu înțelegem aici numai pe căpeteniile gândirii și ale scrisului ce au pornit de acolo și au lucrat acolo, ci masele fără nume și uitate, puzderia de preoți, dascăli și alți cărturari prin cari s'a răspândit cultura românească prin cele mai depărtate căminuri. Aceștia au în fața istoriei rolul ee-l au soldații față de generali în războiu, prin ei s'a dus la îndeplinire voința celor mari. Dl Rațiu face un act de dreaptă recunoștință dând în fruntea anuarului date biografice despre o mare parte a fraților dascăli, astăzi uitați, muncind alături cu cei mari, și eșii și ei din școala lor.

Așteptăm ca dnul Rațiu să ne dea, conform promisiunii ce-o face, un studiu mai mare despre activitatea literară a tuturor foștilor profesori din Blaj.

Anuarul cuprinde date despre următoarele școli:

1. *Liceul* este cercetat de 550 de elevi, pentru instruirea cărora servesc 15 profesori. Dintre aceștia au cvalificație de limba română („diplomat“ se scrie în anuar) 6 înși. Ar fi de dorit, pentru buna predare românească a obiectelor — cu toate că a ascultă și a face examenele de română la universitățile din Ungaria nu înseamnă încă nici a ști românește, nici a cunoaște literatura și cultura românească — ca fiecare student de litere să-și înscrie și limba română în șirul obiectelor sale de specializare. Și chiar numărul acesta ne dovedește cât de trebuincioasă este măsura propusă și de noi în un articol mai recent, ca fiecare profesor să asculte doi ani cursurile de universitate din București. Alături de pagini de o românească frumoasă, găsești în anuar greșeli de limbă supărătoare, rămășițe ale timpului când socoteam limba în care scriam ceva secundar, punându-ne toată atenția la fondul lucrurilor. Astfel la aceste școli *medie, studenții* au să producă *testimoniu de studii* făcute ca să fie *suscepuți*, să facă *examene corectoare și supletoare*, pentru ca să fie *scuțiți dela didactru*; au să *învețe* despre *postpuseșuni, plânte*, apoi *maghiara, germăna*, *propozițiuni principale, pe clasele poporale dispuseșunea* să *învețe învățături morale*, astfel nu capătă *lemn focli* și nu vor fi *decinerați în anul curente* nici în *venilor studenți*, ci vor fi *apucați de șcarlatină*; iar *filozofi absoluți* nu vor fi *denumiți diplomați de limba română* de nu vor *poșede simțăminte religioaso-morali*.

Limba română se propune în liceu 26 ore, fiind înapoia celei „maghiare“, care are 27. Nu găsim în șirul studiilor *franceza*, careia ar trebui să-i se facă loc, precum și *higienii*, dacă e po-

sibil la Brașov, unde este vreme și de stenografie, trebuie să se găsească și la Blaj loc și vreme, asemenea și pentru teoria *mușiciei vocale*, care încă nu e înșirată între studiile predate.

Pentru ca cursurile să fie cât mai bune, liceul are mai multe colecțiuni bine înzestrate, asemenea și o bibliotecă constatătoare din peste 10.000 de volume.

Iară pentru cultura elevilor servesc bibliotecile de clasă cu 2850 de volume. Am fi dorit să știm cât și ce s'a cetit de elevi, căci de va fi fost rîvna lor tot așa de mare — și probabil că a fost tot așa, dat fiindcă să cetește ori unde mai mult revistele decât cărțile — ca la cercetarea sale de lectură, căutată de foarte puțini, cum constată conducătorul societății de lectură dl Oct. Prie, aceasta ar însemna o recădere, o dare înapoi; căci acum câțiva ani se știă că la Blaj se cetește mult românește.

În schimb, elevii dacă nu cetesc se vede că scriu. La societatea de lectură a lor au fost prezentate 30 de lucrări, dintre cari au fost primite 19, cetite și „critizate“ în 16 ședințe și o ședință festivă. La aceasta ședință literară festivă, bagseamă pentru delectarea publicului și în numele culturii *românești* s'a „declamat“ *vorbirea sf. Chrisostom înainte de mergerea lui în exil* în latinește, grecește și nemțește, apoi s'a declamat o poezie ungurească (?), s'a ținut un discurs românește, despre Sft. Ioan Gură de Aur (foarte interesant!), iar un punct adevărat literar românesc a fost o singură poezie de St. Iosif.

Dintre elevii înșeriși greco-catolici sunt 460, ortodocși 63. E semnificativ că în anuar romano-catolicii sunt puși înaintea ortodocșilor (bagseama sunt mai români).

Grosul elevilor îl dau și aici, ca pretutindenii la noi, băieții de țaran (250), apoi cei de cărturari cu 195 de suflete; negustorii și industriașii nunt reprezentați cu 36.

Fiind băieți de țarani și de preoți etc. e natural să fie și săraci, dar cu bucurie vedem că sunt ajutați în mod foarte frumos pentru că să poată învăța carte. Astfel: au burse 86 de înși, 182 de înși au căpătat tot la cinci zile o pâine și 10 „tipăi“; 129 de înși au fost internați în seminarul liceului; la masa studenților mâncau 13 înși.

Fondul pentru bolnavi (22472 cor.) a cheltuit pentru leacuri aproape 500 de cor.

Clasificația e puțin favorabilă pentru elevi: foarte bine au avut numai 33 de înși; bine 95, suficient 287, iar nesuficient 113 înși (21% foarte mult!).

2. *Institutul pedagogic și școala de aplicație* a avut 11 profesori. S'a predat româna în cele 4 cursuri în 8 ore, iar *limba ungurească* în 13, germana numai în 4, economia în 10 ore, dar nu s'a predat *higiena* nici *noțiuni de drept*, așa de trebuincioase unui învățator.

Biblioteca constă din 1005 volume, din cari numai 325 românești, iar 471 ungurești, 104 nemțești și 5 franceze. După cuprins sunt: pedagogice 190, științifice 588, *literare deabia* 42, diverse 184. Și această bibliotecă a fost consultată (ar trebui să rizi, de n'ar fi un simptom foarte trist) de 8 profesori, *doi* elevi și alți 4 oameni, cu totul deci de 14 înși.

Și aici însă, dacă nu se cetește mai nimic, se scrie însă mult. La societatea de lectură a elevilor au fost prezentate 44 de lucrări (elevi sunt 87), au fost primite de abia 16, cetite în 16 ședințe literare. În schimb însă ședința festivă, a fost cu mult mai bine aranjată decât a elevilor dela liceu, fără latinește și grecește, ba chiar și fără ungurește.

Biblioteca societății are „1010 opuri cu autor și 85 opuri fără autor“.

Această școală normală a fost cercetată de 87 de înși, dintre cari 66 sunt feciori de țarani și 19 de preoți și învățatori; ajutoare au căpătat: burse 13 înși, tipăi 65 de elevi, în internatul preparandial au fost găzduiți 33 de înși; iar unul a avut mâncare la masa studenților.

Dintre elevi știau numai românește numai 6 înși, și ungerește 81, iar nemțește deabia 9.

Clasificația lor e mai bună ca a liceului: foarte bine au avut 12 înși, bine 20, suficient 44 și nesuficient 11 înși.

3. *Școala de fete* cuprinde 4 clase elementare și 4 civile, cu 145 de leve în total 127 la elementare, restul la civile) și are 11 învățatori și învățătoare.

Dintre eleve au burse (între 15 și 200 cor.) 28; mai toate sunt așezate în internatul Vancea pentru fete.

Contrar elevilor, elevele în cea mai mare parte sunt fete de cărturari (82), de industriași și negustori 25, abia 27 de economi și 7 de zileri și servitori.

4. *Școala pentru învățăceii de meserii și negustorie* a avut 61 de școlari, cari au fost instruați cu totul gratuit, dându-li-se și cărți și recvizite școlare doi învățatori și un director; cursurile să țin seara dela 6—8 de 3 ori pe săptămână, iar Dumineca dela 1 până la 5.

Între cei 61 de elevi au fost: 3 la negustorie, 9 măsari, 13 croitori, 16 pantofari, 6 cojocari, 1 franzelar, 3 mecanici, 2 compactori, 2 tipografi, 2 zidari, 3 fauri.

5. *Aziul de copii* are două învățătoare și 33 de elevi, între cari să împărță zilnic 20 de tipăi.

Trebuie să amintim că la toate școalele înșirate mitropolitul, Mihalyi contribuie cu ajutoare foarte însemnate.

Evenimentele din Turcia.

Constantinopole, 14 August n. Comitetul turcilor tineri a publicat prin ziare o proclamație în care amenință pe cetățenii de alte neamuri, pentru cazul dacă puterile s'ar amestecă în afacerile interne ale Turciei. Comitetul declară că o eventuală intervenție a puterilor ar provoca revoluție în Turcia și în acest caz viața străinilor n'ar fi în siguranță. Răspunderea pentru evenimentele ce vor urma comitetul o pune în sarcina puterii care se va ingeră. Proclamația a provocat mult resens.

Constantinopole, 14 August. În cercurile turcilor tineri întâlnirea dela Kronberg și dela Ischl a făcut bună impresie. Părerea generală e că aceste întâlniri au pus capăt ingerențelor în Macedonia. Știrea, că vor fi obligați să servească în armată și creștinii și evreii, e neadevărată. Ministerul de războiu încă nu s'a ocupat de chestiunea aceasta, care și de altfel e de competența parlamentului. Ministrul de războiu deocamdată nu se ocupă decât cu chestiunea înrolării semințiilor mohamedane.

Constantinopole, 14 August. Comitetul turcilor tineri dă lămuriri în toate ziaarele referitor la proclamația apărută ieri, care a provocat neînșite. Conform acestor lămuriri proclamația din chestiune e la adică un articol de apărare, care apăruse înainte cu o lună în „Ummet“, organul comitetului din Paris. Comitetul recunoaște că e nevoie de rectificare și declară, că în vremuri de restriște însuși el s'a năsuț să apere drepturile supușilor streini. Declară mai departe, că în privința rezolvirii problemelor interne nu întreține legături cu comitetul din Paris.

Paris, 14 August. Fiul lui Midhat Pașa a declarat unui ziarist, că peste două zile va plecă la Constantinopole, de oarece reactivarea constituției i-a făcut imposibilă reimpatrierea după un exil de 27 ani. I am promis sultanului — a zis el — că voi pune vâul uitării pe cele trecute, dacă va împlini dorințele poporului. Ași păcătu împotriva constituției, dacă nu m'aș purta cu loialitatea cuvenită față de domnitorul constituțional.

Un jurământ nou al Sultanului.

Constantinopol, 15 Aug. Cu prilejul jurământului depus de noii miniștri, Sultanul a jurat din nou, astfel:

„Jur înaintea lui Allah că în toată viața voi păstra Constituția în întregimea ei. Allah îmi va fi martor.

Mișcarea culturală.

DI Bârsan la Siria. Tinerimea română din Siria și jur în vită la petrecerea ce o va aranja cu concursul *dlui și dnei Bârsan* în 23 August 1908 în sala »Casei Naționale« din Siria sub prezidenția de onoare a Domnului Dr. Iacob Hotăran. Comitetului aranjator: Silviu Filip, Miron Grecu, Victor Hotăran, George Hotăran, Nicolau Hotăran, Romul Laza, C. Iuliu Leuca, Ioan Maghiar, Silviu Păscuțiu, Aurel Păscuțiu, Adrian Popescu, Cornel Popescu, Moise Popoviciu, Savu Șeviciu, George Tămaș. Inceputul la orele 8 seara. Prețul de intrare: De familie: loc I 10 cor. Loc II 6 cor. De persoană: loc I 5 cor. Loc II 2 cor. Programul seara la cassă.

*

Despărțământul »Sătmar-Ugocea« al »Astrei« invită cu toată onoarea la adun. generală urmată de petrecere cu joc ce se va ține în Gidani (Szatmárzsadány) la 30 August stil nou 1908.

PROGRAMA :

1. La 8 ore dim. celebrarea sf. liturgii.
2. La 11 ore a. m. adunarea generală.
3. La 1 ore d. m. banchet.
4. Seara 7 și jum. ore petrecere cu joc.

NB. Ceice dorește a participa la banchet sunt rugați a se adresa preetului Ioan Mihalca în Gidani (Szatmár-Zsadányi) cel mai târziu până la 25 Aug. st. n.

Sosirea trenurilor: a. m. de către Carei-mari: 5:28m., 8:12m.; a. m. de către Sătmar: 3:37m., 9:07m., p. m. de către Sătmar: 2:58m., 7:28m., 10:33m.; p. m. de către Carei-mari: 1:36m., 6:55m.

La gară vor sta trăsuri gratuite la dispoziția oaspeților.

Comitetul aranjator: Ludovic Marcuș, protopop președinte de onoare. Mihai Ciurdar, protopop președinte, Ioan Mihalca, preot președinte, Georgiu Selăgian v.-președinte, Ioachim Ghergar, preot v.-președinte, Vasile Ardelean, preot cassar, Mihail Vidă, preot controlor, Dr. Aurel Nilvan adv. și Vasile Lucaciu cand. de adv. maiordomi. Simion Anderco, iurist, Octavian Baști teolog, Mihai Boza teolog, Gavril Bolchiș, med., Iuliu Bolchiș notar, Vasile Bretan iurist, Dr. A. Ciurdar c. de adv., Valentin Copos teolog, Dr. I. T. Cosma c. de adv., Augustin Dănila, teolog, Mihai Dobosi teolog, Emil Deciu, iurist, Gelo Egri iurist, Vasile Erdöss teolog, Dr. D. Fillipp, c. de adv. Vasile Fogaș teolog, Eugeniu Genț, teolog, Georgiu Goia, teolog, Georgiu Groza teolog, Dr. Petru Hetco, prof., Francisc Hubic teolog, Aurel Iluț teolog, Vasile Kirvai teolog, Gavril Lazar iurist, Iuliu Lupan of. la bancă, Sabin Lupan med. Stefan Marcuș iurist, Iuliu Matei teolog, I. Ossian cand. de prof., Al. Perényi iurist, Dr. A. Pirtea c. de adv., Dr. A. Pop cand. de adv. Gravril Pop teolog, Ioan Pop teolog Stefan Pop medic, Teodor Pop, teolog, Georgiu Pteancu teolog, Cernel Popovici medic, Victor Popovici teolog, Ioan Szakáll teolog, Eug. Székely teolog, Dr. A. Szilvási candidat de avocat, Paul Szilágyi teolog, S. Selăgian cassar de bancă, Ioan Soran teolog, Nicolau Stan iurist, Silviu Tămaș teolog, Vasile Terdic teolog, Patriciu Trufaș teolog, Ludovic Vida, teolog.

*

»Societatea pentru fond de teatru român« își va ține adunarea sa generală în Oravița, în zilele de 15/28 și 16/29 August 1908.

Invităm la această adunare generală pe toți membrii fondatori, pe viață, ordinari și ajutători a-i societății, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijinitorii culturii românești.

Brașov, din ședința comitetului ținută la 19 Iulie st. v. (1 August st. n.) 1908. *Virgil Onițiu m. p.*, vice-președinte. *Dr. Iosif Blaga m. p.*, secretar.

PROGRAMA :

I. Ziua primă.

Vineri, în 15/28 August 1908.

1. Deschiderea adunării generale.
2. Alegerea a doi notari pentru ședințele adunării.
3. Prezentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, precum și a rapoartelor de cassă.
4. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru cenzurarea raportului general al comitetului.
5. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru cenzurarea rapoartelor de cassă și a socotelilor.
6. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, cari în înțelesul §-lui 5 din statutele societății, vor înscrie membri noi, fondatori, pe viață, ordinari și ajutători.
7. Citirea conferențelor corespunzătoare școlii societății, anunțate președintelui înainte de adunare.
8. Închiderea ședinței.

II. Ziua a doua:

Sâmbătă, în 16/29 August 1908.

1. Deschiderea ședinței la orele 10 a. m.
2. Alegerea președintelui Societății.
2. Citirea procesului verbal al ședinței precedente și verificarea lui.
4. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membrii noi.
5. Raportul comisiunii însărcinate cu cenzurarea raportului cassierului.
6. Raportul comisiunii însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.
7. Determinarea locului, unde se va ține adunarea generală pentru anul 1909.
8. Alegerea unei comisiuni de 3 membrii pentru verificarea procesului verbal din ședința a II-a.
9. Închiderea adunării.

NOUTĂȚI.

ARAD, 14 August n. 1908.

— Știri personale. Dl general *Alex. Averescu* ministrul de războiu al României petrece la Kissingen. — Poetul se află la băile din Călimănești.

— **Redacțional.** Redactorul nostru dl Sever Bocu a trecut sarcina de redactor responsabil dlui *Constantin Savu* care va gira de azi înainte ziarul nostru.

Agitația națională germană. Mișcarea națională printre germani începe să străbată până în ținuturile cele mai depărtate și mai amortite locuite de germani. Primim adesea știri despre »agitații« naționale din locuri unde până acuma abea se află din statistică despre existența germanilor. Așa în orașul *Pápa*, comitatul *Vesprim* a fost arestat un medic veterinar neamț anume *Josef Schmiedt* pentru »instigarea pașnicilor germani« cum se zice în limbajul ziarelor șoviniste. Numitul veterinar împărțise prin satele nemțești ale aceluși ținut ziarul »pangermanist« »*Deutsch-ungarische Volksfreund*« din Timișoara. Autoritățile locale, neobișnuite cu noua mișcare cunoscută lor numai din ziare despre valahii sălbatici, au luat cele mai aspre măsuri.

»Instigatorul« a fost arestat și fiind medic veterinar militar a fost închis în cazarmă. Cei mulți înainte!

— **Cununie.** Anunțăm cu deosebită plăcere cununia d-lui *Dr. Romul Veliciu* avocat în Arad, fiul fruntașului român *Mihai Veliciu*, cu domnișoara *Hortensia Raicu*, gingașa fiică a dlui *Sava Raicu*, secretarul »Victoriei«, care se va celebra Joi la 20 August, la ora 12 înainte de amiază în catedrala din Arad. Urăm tinerei părechi toate fericirile!

— Domnul dr. *Cornel Dărămuș*, medic și domnișoara *Olga Taby*, fiica căpitanului de honvezi din Neutra, *Mihailă Taby*, — cununați.

— **Ziar românesc în Macedonia.** Din Salonic sosește știrea că va apare un ziar românesc intitulat »Deșteptarea«. Acest ziar va apare de 3 ori pe săptămână.

Autorizația pentru apariție a fost obținută.

— **Ungurii din București la Budapesta.** Societatea de cântări a ungarilor din București a sosit azi la Budapesta și i-s'a făcut la gara de ost o primire entuziastă de către societățile similare din Budapesta. În onoarea oaspeților se vor face serbări și ei vor depune o cunună la statua lui *Petőfi* și la mormântul lui *Kossuth*.

Oare ce ar zice ungarii din Budapesta, dacă pentru această manifestație, presa și opinia din România s'ar alarma și ar po ni o violentă campanie împotriva »trădătorilor« și dacă guvernul românesc ar desființa corul »Dalárda« din București, pedepsind pe dirigentul ei, după pilda dată acum doi ani chiar de presa și de guvernul unguresc, care a desființat corul românesc din *Beiuș*, destituind pe dnu *Bușița* după vizita corurilor la expoziția iubi ară din București.

— **Adunarea municipală a comitatului Sibiu** a hotărât, — serie »Țara Noastră« — în ședința de Luni, clădirea unei cazermi de cavalerie, împovărând populațiunea din *Sebeșul-săsesc* cu noi impozite.

Puținii membri români, cari au fost de față, au combătut cu argumente tari hotărîrea adunării. Dar sașii au votat în unanimitate pentru zidirea căzărni, așa că argumentele invocate de domni *Nicolae Ivan*, *Sergiu Medean* și *Zevedeu Murășan* au rămas fără nici un rezultat.

— **Propaganda pansârbească.** Din Zagreb se anunță: judecătorul de instrucție, împreună cu procurorul, a deținut ieri în satul *Dvor*, granița *Bosniei*, pe *Simo Zivcovic* și *Petru Peuci*, comersanți, și pe studentul în drepturi *Zivcovic*. Toți trei sunt implicați în procesul pornit în contra urzitorilor propagandei pansârbești și învinuiți prin urmare de tradare de patrie. Azidimineață au fost internați cu toții în temnița tribunalului din Zagreb. Comisia judecătorească va rămâna și pe mai departe în *Dvor*.

Autorul faimoasei broșuri *Finale*, *Nastici* susține, că regele *Petru* și curtea sârbească chiar dacă nu a sprijinit direct propaganda, el totuși a avut cunoștință de ea. Împotriva lui *Nastici* ziarul sârbilor independenți, *Sbobran*, strânge tot mai multe date difamante.

— **Pajura bicefală dela Oedinburg.** Bunii patrioți din orașul *Oedinburg* de multă vreme trec tot supărați, cu capetele în pământ, pe lângă edificiul primăriei, căci dacă și-ar ridica privirea în susul edificiului, ochii lor ar fi săgetați de privirea chioarășă a unei păsări blăstămate, ce s'a așezat de secili pe turnul învechit al primăriei lor și nu se mai duce de acolo. Și fiindcă nici anatema preotului calvin n'a putut o hășai, patrioții au băgat plânsoare la ministru, ca să facă ceva pentru îndepărtarea acelei păsări, care are două capete ca bălaurii și făptură de pajură. Jalba curuților a ajuns înaintea comisiei pentru restaurarea monumentelor artistice din țară. Comisia a declarat că, doamne ferește, nici vorbă nu poate fi de îndepărtarea paserei de pe turn, fiind ea un monument de artă de mare preț. Ca să mângâie însă pe bieții patrioți, i-a făcut să înțeleagă că pasărea de pe turnul lor nu-i pajura austriacă, ci ea se ține de relieful emblemei istorice a orașului *Oedinburg*. Nu ține între ghiarele ei schiptrul și mărul de aur, ci simbolul dreptului de paloș ce-l avea odinioară orașul, adică două paloșe. Patrioții sunt acum dumiriți. Măi, măi, afurisită pasăre.

— **Umoral în slujba politicei.** Numărul special al revistei umoristice franceze »*Aziette au beurre*« anunțată și de noi, a apărut zilele acestea la Paris. Numărul a apărut în același timp în franțuzește și cehește. Caricaturile sunt făcute de cei mai distinși caricaturiști francezi și cehi iar textul și articolele informative sunt scrise de deputații *Hudec* și *Soukup* asupra minorităților cehești din Boemia de Nord și asupra slovacilor asupriți în Ungaria. Pe copertă se vede vulturul

prusiac prinzând cu ghiarele pe un muncitor slav. În fund se zăresc conturile palatului regal Hraciu din Praga, a palatului Wawel din Cracovia și a bisericii Sf. Ștefan din Viena. Numărul acesta a fost tipărit și răspândit într'un tiraj colosal în toată lumea cultă.

— **Un manual de școală oprit.** Ministrul instrucției publice a oprit manualul: „Cunoștințe din constituția patriei și din drepturile și datorințele cetățenești pentru școlile populare de Ioan Popovici.“

— **Fuga unul prizonier.** Prizonierul Petru Muntean a fugit în zilele trecute din temnița dela Deva. După încercări de mai multe zile i-a reușit să taie zăbrelele de fier dela fereastra celulei unde sta și apoi cu ajutorul unui cearceaf s'a lăsat dela etajul prim în stradă. Cel dintâiu gând i-a fost să fugă în România. Ca se ajungă mai curând a furat un cal și încălecându-l a pornit-o spre granț. În drum însă a fost prins de stăpânul calului și dat pe mâna jandarmilor. Atunci s'a aflat că el e evadatul din temnița dela Deva. A fost internat iarăși în temniță.

— **Di Dr. Alexandru Crăciunescu,** cavalier al Coroanei României, absolvent al facultăților din Viena și Berlin, va continua ca și până acum consultațiile medicale în Băile Erculane (*Mehadia*) până la 1 Oct. st. n., cu care dată va pleca la Paris spre continuarea studiilor sale, iar în 1 Ianuarie își va continua praxa în *Abbazia*.

* N. B. Nu e identic cu dl Dr. A. Crăciunescu care e vara în Oravița-montană;

— **Măestrul Mascagni** a avut a suferi neplăceri la Turin, într'una din serile trecute.

Când Mascagni apărură pentru a conduce reprezentarea operei »Măștile«, câțiva indivizi aruncară asupra lui o portocală, care căzu pe scenă. Măestrul se făcu că nu observă nimic, dar când primadona terminase o partitură, o adevărată ploaie de portocale și usturoi se abătură furtunoasă asupra scenei.

Mascagni indignat voi să-și părăsească locul, dar publicul îi făcu manifestații entuziaste.

Incidentul acesta pare a fi provocat de claca locală, ale cărei pretenții nu fuseseră luate în seamă de Mascagni și artiști.

— **În fața noii legi de execuție.** Societatea comercianților unguri cu vânzarea pe rate a invitat pe toți negustorii să-i comunice, numărul conturilor pe cari le va acționa în judecată după trecerea anului de tranziție înainte de aplicarea noii legi de execuție. În baza datelor întrate, numărul lor s'a stabilit la 600.000. Aceasta însă numai în branșa industriei textile. Numărul lor total, din toate branșele va întrece milionul. Deoarece însă atâtea procese nu pot fi judecate într'un an, societatea va cere guvernului să amâne promulgarea legii.

— **Un balon misterios.** Din Paris se telegrafiază, că deasupra orașului Dijon (Franța) a fost văzut a altăeri un balon dirijabil, având forma unui ou și manevrând de-asupra gării. Balonul a plecat pe urmă în direcțiunea spre Lyon. Nu să știe, de unde a venit balonul, care a stîrnit senzația orașului.

— **Wright bate recordul.** Cele mai înfundate colțuri ale globului sunt agitate azi de problema navigației aeriene, care se arată apropiindu-se de soluție.

Wright, despre a cărui invenție s'a vorbit mai mulți ani, fără să se poată afla vre-un amănunt asupra principiului sau mecanismului, ba nici măcar asupra formei sale, a bătut recordul distanței și al vitezei, cu prea puțină osteneală.

Wright nu voia să încerce mașina în fața publicului fără o despăgubire de un milion. Nimeni nu i-a acordat despăgubirea, bine înțeles, și azi, hotărât de cauze necunoscute, a făcut un șir de ascensiuni, cari au adevărit și împlinit făgăduelile făcute.

Wright e o fire ursuză, care nu cunoaște decât societatea mașinei lui, la care lucrează de când și-a terminat studiile. Mănâncă, doarme și citește lângă aeroplanul său.

Mașina e făcută dintr'un plan de 12 metri 60 în lung din lemn ușor și acoperit cu pânză, cu suprafața puțin curbă în partea anterioară; a doua suprafață, supra-pusă în mod paralel la o

înălțime mică, completează aeroplanul, care e pus în mișcare de un motor cu 4 cilindrii, care mișcă două helice de lemn din dreapta și stînga aeroplanului. Helicele se mișcă în sens invers și fac 400—500 tururi pe secundă.

Wright a părăsit aseară câmpul de experiențe, și a promis pentru săptămâna viitoare surprize mai mari.

— **Desmințire.** Dl dr. Enea Andrea, avocat (Noerich), ne roagă să desmințim știrea publicată de noi pe baza unei informațiuni din afară despre cununia D-sale care e neadevărată.

Cerem scuzele dlui Andrea și înfierăm cu indignare acest procedeu nedemn de-a induce în eroare buna-credință a ziarelor noastre prin corespondențe trimise din afară.

— **Sfaturi pentru alăptarea copiilor.** Serviciul sanitar al Capitalei București are următoarele »Sfaturi către mame«.

Având în vedere că boala urdinarea seceră în timpul verei sute de copii, că mamele copiilor nu știu să-i hrănească potrivit cu vârsta lor, invităm publicul a urma sfaturile următoare:

1. Copiii până la un an nu se hrănesc decât cu țâță și lapte, în care se pot pune dela 6 luni înainte fărâmituri, ca griș, făină de orez, tapioca.

2. Laptele va fi totdeauna dat copiilor după ce mai întiu se va fierbe în clocote și apoi răcit, el trebuie în timp de vară să fie ținut la răcoare în vase opărite și bine acoperite ca să fie ferite de murdăriile de afară; altfel devine o otrăvă pentru copil.

Copilul care începe să aibă eșire afară cu sau fără vărsături, trebuie îndată arătat la doctor, iar până la vizitarea doctorului va fi supus unei diete anume; se va înceta imediat a i se da țâță sau lapte și nici o altă mâncare, dar i se vor putea da de băut ceaiuri ca: ceai rusesc, de ismă, de tei sau o supă preparată numai cu zarzavaturi fierte fără carne sau alt ceva.

— **Un congres al criminalilor.** În New-York se proiectează acum ținerea unui congres cu adevărat puțin banal. E vorba de un congres al criminalilor cari își propun să examineze chestiunea relațiilor lor cu societatea în general, cu poliția și cu frații lor.

Autorul acestui proiect este d-rul Reitman din Chicago, un sociolog care se ocupă de ani de zile cu ajutorarea criminalilor.

El cere ca poliția să respecte, cât va dura congresul, libertatea interesanților delegați. Aceasta însă nu prea privește cu ochi buni ideea d-rului filantrop.

— **Cutremur de pământ în Austria.** Eri noapte, dupăcum se anunță din Glogonita, s'a simțit acolo un veh ment cutremur de pământ. Cutremurul s'a declarat la orele 10 și 15 minute și a durat trei secunde, având direcția spre miază-noapte și fiind urmărit de un bubuit înfundat. De sguduitul cutremurului locuitorii s'au trezit din somn. Icoanele d pe pereți și alte obiecte mai mici au fost mișcate dela locul lor iar orologioarele s'au oprit. Intre vienezii ce sunt în vilegiatură prin partea locului a stîrnit mare panică.

Din Triest se anunță: Aparatele seismografice ale observatorului au arătat azi după amiază semnele unui cutremur îndepărtat, care s'a început la orele 2 și a durat până la orele 3 și 35 minute. Deviațiunea culminantă a fost 3 milimetrii.

— **Un onorar american.** Onorariile date artiștilor în America au ajuns atât de fabuloase încât sunt legendare. Într'o zi celebrul tenor Caruso a zistă împreună cu colegul său Saleza la o reprezentație a teatrului Newfields-Theater din New-York. Un servitor i-se prezintă cu rugarea unui miliardar de a veni și de a-i cânta *imediat*. Caruso plecă și după o oră se întoarse mai bogat cu 15,000 de cor. Dacă scădem timpul pentru dus și întors, Caruso a primit pentru fiecare minut de cântare câte 400 de cor.

Fabulos, cum vedeți. Decât o observație. Dacă Caruso, care și el e milionar, ar fi refuzat să plece, ar fi fost și mai fabulos și mai ales — mai demn de un mare artist.

— **Anecdote din viața muzicantilor.** Dintr'un volum de anecdote apărut sub titlul „Die Ulktrompete“ în Leipzig scoatem următoarele anecdote din viața marilor muzicantilor.

Când Richard Wagner iera capelmaistrul curții regale din Dresda, Robert Schumann trăia tot acolo și mai târziu se mută și Ferdinand Hiller în capitala Saxoniei. Acesta vizită odată pe prietenul său Schumann și-l întreabă dacă îl cunoaște pe Wagner. Schumann răspunde că îl cunoaște și adaugă: »E un om însemnat, dar e cu neputință să ai contact cu iel, căci vorbește necontentit«. Când Hiller întâlnește mai târziu pe Wagner, iei vorbiră despre un Schumann și Wagner zise: »Schuman are un talent extraordinar, dar e cu neputință să ai contact cu iel, căci nu scoate nici un cuvânt«.

O fată tină și frumoasă rugă pe Rubinstein să-o asculte cum cântă la pian pentru a o povățui pe urmă dacă e bine să urmeze înainte cu muzica sau nu. După ce-i cântase într'un chip foarte mediocru, ea îl întreabă foarte sfios: »Ei ce zici, ce să fac dle Rubinstein?« Să vă vă măritați, răspunde iel.

Liszt cânta la curtea din Petersburg. Când împăratul începu să converseze tare cu vecinii săi, Liszt să opri. Tarul îi strigă: »Cântă mai departe, că pe mine nu mă supără!« »Dar pe mine mă supără, Maiestate« răspunde Liszt. Douăspre-zece ore mai târziu iel părăsise Petersburgul.

Chopin fusese invitat la un supeu și fu rugat de doamna casei după masă să cânte ceva. Chopin, care să indigna când artiștii sânt exploatați în așa fel să puse la pian și cântă urul 7 din preludiile sale op, 28 bucata cea mai scurtă ce o compus, căci cuprinde numai 16 tacte. Când pe urmă să ridică, cucoana casei îi zise surprinsă: Dar dle Chopin, de ce ne cântă o bucată atât de scurtă? Doamnă, răspunde el, nici eu n'am mâncat decât foarte puțin la masă.

Când în orașul (Hamburg?) se reprezintă premiarea unei opere nouă, *Bilow* intră pe scenă având un zăbranic și o lămâie în mână. Când îl întreabară, ce nenorocire s'a întâmplat, el răspunde: »La înmormântări, de obicei, mă prezint așa«.

— **AVIZ!** Dupăce în urma perderilor considerabile și a mai multor calamități am fost silit să sistez apariția „Familiei Române“ pe câteva săptămâni, revista apare acum din nou.

Sprijinită de un considerabil număr de scriitori dintre cei mai buni, această revista va urma și în viitor să dea o lectură și o distracție potrivită trebuințelor culturale ale familiilor noastre.

Lucian Bolcaș.

— **Săpunul ieftin** e numai cel care e bun și curat. Cel mai bun e „Săpunul Schicht“ deci și cel mai ieftin. În timpuri de scumpete gospodinele să aibă grijă de-a avea săpun curat și bun, căci altcum ele vor risipi de două ori atât săpun și vor ruina rufe. O spălătură cu săpun Schicht face cât două cu alte săpunuri. Curățenia săpunului Schicht este garantată cu 25,000 de cor. Veritabil numai cu numele Schicht.

Concert, petreceri.

— Inteligența română din Șeica-mare și jur, invită la petrecerea de vară ce se va aranja în sala „Hotelului comunal“ din loc, la 15/28 Aug. a. c. (La sf. Marie). Venitul curat e destinat pentru procurarea de cărți pe seama școlărilor săraci dela școlile confesionale române din loc. Nicolau Racoța prezident, Aron Domșa vice-prezident, Ioan Nistor cassier, Pompeiu Morașca controlor.

Cărți de școală.

Se aduce la cunoștința dnilor profesori și învățători, că manualele de școală scrise de reposatul Dr. Ioan Petran fost profesor seminarial în Arad, cărți aprobate de Ven. Conzistor și înaltul guvern, sunt de-a se căpăta și mai departe la vâd: Aurelia Dr. Petran, Arad, str. Lázár Vilmos nr 4. Domnii profesori, învățători primesc 20% rabat. Manualele sunt următoarele:

1. Gramatica rom. pentru școlile secundare partea primă, Etimologia cu preț 2 Cor.
2. Gramatica rom. pentru școlile secundare partea a doua, Sintaxa cu prețul 1 Cor. 50 fil.
3. Gramatica rom. pentru școlile populare partea primă 30 fil.
4. Gramatica rom. pentru școlile populare partea a doua 60 fil.

Economie.

Absolvenții școlilor comerciale.

An de an sporește tot mai mult contingentul absolvenților de școli comerciale, pe care ni-l furnizează nu numai unica noastră școală din Brașov ci mai ales școlile comerciale ungarești de prin diferite orașe. Și ne întrebăm ce se face cu acest contingent de tineri români, cum se plasează el în organismul nostru social?

Întâi de toate trebuie să constatăm că în comerțul propriu zis, rămâne numărul cel mai dispărent. Aceasta pentru că despre un comerț românesc la noi românii din Ungaria abea poate fi vorba, pe de altă parte educația acestor tineri nu este proprie de a crea unul. Nu numai la noi ci și la unguri, școlile comerciale nu au avut darul să crească comercianți, negustori, ci au sporit funcționarismul.

Între unguri ele însă își află și în chipul acestor rostul. În armata mare de funcționari ai statului contingentul absolvenților de școli comerciale aflau totdeauna loc. La poștă, căile ferate, perceptoare, vămi un procent mare dintre aceștia își găseau aplicare sigură. Restul se împărțea pe la bănci, și pe la casele comerciale și întreprinderi industriale.

Unde se duc însă absolvenții români? Carierele de stat le sunt închise, iar încât se strecoară câte unul, el trebuie socotit ca pierdut. La case comerciale și industriale străine încă pot ajunge numai foarte puțini. Ce le mai rămâne deci? Ca teren firesc *băncile române*, iar ca refugiu, pentru ceea ce prisosește de aici, cariera preotească. Să vedem acum, în ce măsură află ei loc la băncile noastre.

Avem până în prezent vre-o 170 de institute de bani mari și mici. Dacă vom cerceta câți din cei vre-o 600 de funcționari a lor sunt recrutați dintre absolvenții școlilor comerciale, vom afla maximul $\frac{1}{4}$ -a parte, nu repartizați însă la toate institutele în asemenea proporție, ci aglomerate la câteva institute conduse de bărbații cari înțeleg rostul economic și social al băncii. Grosul funcționarilor sunt mai ales pensionari, învățători, preoți, advocați, notari foști ofițeri și felurii deputați pe alte cariere. Aceștia țin tot atâția locul tinerilor noștri cari au calificare specială pentru carierele comerciale. O anomalie aceasta care trebuie cu toată energia combătută. Și în special „Solidarității” i-ar reveni datoria să intervie și în direcția aceasta, căci prea au ajuns băncile asile de invalizi ori citadele de nepotism și favoritism familiar, încetând de ași împlini adevărata lor menire și în aceasta privință.

Între astfel de împrejurări an de an se văd siliiți o mulțime de tineri români, să ia lumea în cap și să și caute existența pe aiurea, mai ales în România, unde însă încă este un surplus de producție, eșit din școlile comerciale de acolo. Socotim că este un interes național, ca tinerii a-aceștia să rămâie încât se poate acasă, că ei pot fi folositori neamului nostru și nu e nici un interes, afară de cel al avidității personale, ca unul ori altul să acumuleze trei patru slujbe, luând locul câte unui tânăr harnic, și neîmplinindu-le pe nici una cum se cade. I. C.

Tovărășii pentru împletirea de coșuri s'au înființat în com. Bereg până acum nouă. La cursurile ținute ast-an au fost pregătiți spre acest scop cinci sute de lucrători. Ministrul

agriculturii are de gând să ridice pretutindea, între unguri firește, unde poporul se îndeletnicește cu meseria casnică, ateliere de lucru. Tovărășia pentru împletirea de coșuri din Bártfa și împrejurime a primit dela ministrul Daranyi în cinste unelte trebuincioase, iar celelalte un ajutor de stat de 6000 coroane, ca să poată cumpăra la vreme materialul de prelucrat.

Convențiile între Spania și România. O telegramă din Viena anunță că dl Alexandru Lahovary ministrul țării în localitate a fost însărcinat de guvernul român să trateze cu reprezentanții guvernului spaniol pentru încheierea unei convențiuni de navigație și comerț între Spania și România.

Fabrică de hârtie în Banat. O societate pe acții a înființat o fabrică de hârtie în Poiana-Mărului pe valea Bistrei cu capital de 250.000 coroane. La această întreprindere sunt părtași firma Frații Hinkler, Daniil Holțer, Reuniunea bancherilor din Seghedin și dl C. Burdea din Caransebeș, iar ca conducători: Ernst Popper și Hans Schlenkrich din Viena.

*

Budapesta, 14 August 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22:34 — 22:36
Săcară pe Oct.	18:52 — 18:54
Ovăș pe Oct.	16:36 — 16:38
Cucuruz pe Maiu	14:34 — 14:36

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

De Tisa — — — —	22 K.	35—23 K.	25 fil.
Din comitatul Albei —	22	15—23	05
De Pesta — — — —	22	15—23	05
Bănățenesc — — — —	22	35—23	25
De Bacica — — — —	22	25—23	15
Săcară — — — —	18	70—18	80
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15	40—15	70
» de cvalitatea II.	15	—15	40
Ovăș de I.	16	60—16	80
» de II.	16	20—16	50
Cucuruz vechiu — — — —			
» nou — — — —	15	60—15	75

Felurimi.

Prorocii politice. Următoarea întâmplare s'a petrecut acum optsprezece ani cu prilejul unei călătorii a actualului rege al Norvegiei în Mediterana. Eră în anul 1890. Regele Haakon, pe atunci prinț Carol, nepotul regelui Danemarcei, se afla împreună cu prietinel său Herdebred pe vasul danez „Heimdal”. În Malaga, unde vaporul se oprise puțin, au plecat să se plimbe prin oraș. Acolo locuiau pe atunci vestita Dolores de Isla, care ținea o cafenea în str. Carmen și căreia îi mersese fama că ghicește viitorul. Prințul Carol se duse la dansa și o puse să-i ghicească soarta.

„O să te urci pe un tron. O să-ți schimbi numele, nu însă și limba” proroci Dolores de Isla străinului, de care habar n'avea cine-i.

Prințul Carol fu foarte surprins. Puse pe ghicitoare să-i scrie cuvintele acestea și dete hârtia în păstrarea prietinelui său Herdebred. Ce înțeles putea avea prorocia? Prințul Carol nu se putea urca pe tronul danez, decât dacă ar fi murit frațele său Christian. Peste zece ani, prințul rugă pe prietinel său Herdebred să rupă acea hârtie, pe care nu stăteau decât minciuni.

În anul 1905, prințul Carol de Danemarca ajunse rege al Norvegiei. Luă un alt nume — Haakon — și-și păstră limba maternă, căci ea e aceeaș care se vorbește și în Norvegia.

*

Istoria Germaniei e plină de astfel de prorocii. Un călugăr din veacul al 13-lea cu numele Hermann, dela mănăstirea Lehnin din Brandenburg, a scris în limba latină o carte voluminoasă de prorocii politice. În ea e prorocită pe sute de ani soarta Germaniei. Astfel se spune că în ea e prorocită bătălia dela Jena și unirea Germaniei la 1871, ba după unii comentatori ai acestei cărți, și afacerea Dreyfus.

Fără a ne întinde în vremuri așa de depărtate, e interesantă prorocia pe care a făcut-o o ghicitoare vestită, în 1840, lui Wilhelm I regele Prusiei. Regele, pe atunci prinț, a întrebat: „In ce an o să mă urc pe tron?” Răspuns: „1858”. — Întrebare: „In ce an vor formă statele germane un singur imperiu?” Răspuns: „1871”. — Întrebare: „Când voi muri eu?” Răspuns: „1888”. — Întrebare: „Când se va sfârși imperiul german?” Răspuns: „1913”.

Se spune că reginei Amalia, o țigancă i-a prorocit cu mai mulți ani înainte drama sângeroasă din Lisabona. Regina avea obiceiul să se ducă în fiecare an la castelul Capodimonte, la sora ei, ducesa de Aosta. De aci se ducea adesea la Neapol și-i plăcea să treacă și pe străzile în cari locuiau proletarii. Poporul o cunoștea. Într-o zi regina trecea prin mahalaua murdară Pendino, când iată că-i eși înainte o țigancă bătrână și urită, care-i sărută mâna și-i zise: „Lumea îți zice „Regina portocalilor”, (așa o poreclise poporul pe regină din pricina frumuseții și dragă-lășeniei ei) — dar cum ești așa de frumoasă și ai obraji așa de drăguți și buze dulci, mai bine ți-ar zice „Regina cireșilor”.

Reginei îi plăcură vorbele și întinse țigancei mâna, ca să-i spună de noroc. Bătrâna se uită la mâna reginei, dar de-odată o lăsă îngrozită, zicând: „Moarte! Sânge!” Apoi fugi. În ziua aceea regina se reîntoarse foarte tristă la palat.

Când s'a petrecut drama îngrozitoare din Lisabona, se spune că regina și-a adus numai de cât aminte de țigancă din Pendino.

Poșta Redacției.

Teodor Simoc: Dări de seamă și mulțămite publice se publică numai la partea taxabilă a foii.

E. I Cluj. Ne mirăm că stăruieți să aprobăm tocmai noi, reprezentanții naționalismului nu în politică numai ci și în cultură, un volum de versuri și o revistă cu direcția anațională, zisă modernă.

Poșta Administrației.

Carol Lazar Inv. R.-Oravița. Am primit 12 coroane ca abonament restant până la 30 Noemv. 1907.

Alexandru Henzel, Verespatak. Am primit 24 cor. ca abonament pe 1907.

George Marienscu Lippa. Am primit 12 cor. ca abonament până la 30 Ianuarie 1909.

Redactor responsabil **Constantin Savu.**
Editor proprietar **George Nichin.**

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, jumătate oră depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: **Maria Enzensdorf** (bei Wien).

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Martus Sturza.

Un scrietor

versat bine în lucrări advocațiale

află aplicare dela 1 Septembrie a. c. în cancelaria avocatului **Dr. VASILE FODOR, Ab ru d b á n y a.** Doritorii să se adreseze D-Lui pentru condiții.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Un învățător

caută o econoamă

de 35—40 de ani, cu purtare morală și nepretenzivă, care să conducă economia casnică pentru o persoană. Ofertele cu condițiile precum și poziția socială de până acum și referințele familiare — căsătoria nu e eschisă — să se trimită — pe lângă discreție reciprocă — până la 25 August la adresa:

Administrația „Tribuna“, Arad, pentru
«**VIATA DELA SATE**».

Se caută

Un candidat de avocat

cu praxă bună

sau un scriitor pricepător la cartea funduară cu condiții favorabile în cancelaria dlui avocat

Dr. AUREL NYILVAN.
Sein, (Szinérváralja).

Vind 120 bucăți de puști eftine, carabine

sistem WERNDL cu încărcarea în partea posterioară. — Sunt foarte potrivite pentru pândari, pădurari și jilari și le vind cu prețuri foarte avantajoase. Cu stimă:

Müller Ferencz, puskamüves
A R A D, Boczkó utca numărul 10.

NOXIN

cea mai
bună cremă
de ghețe

NOXIN

cu cheia
patentată

Se poate căpăta în toate prăvăliile mai bune

The „Noxin“ Co.

Londra:

E. C. 57 Chiswell,
Street.

Viena: XVIII/1

Willy Weingärtner

Semper Strasse 13

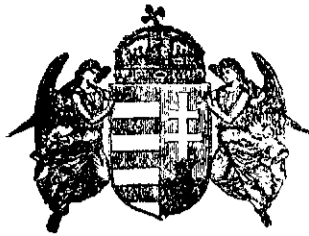
Telefon 22149.

Paris:

125 Rue Montmartre.

Budapesta:

Brüder Hochinger.

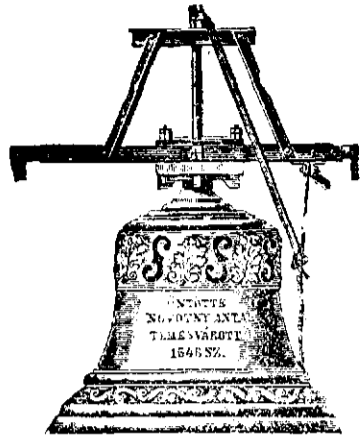
Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alu

ANTONIU NOVOTNY - TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricaite, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE** de dânsul întele cu deosebire ventate și premiate în mai multe rânduri, eari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sire stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Prețouranturi ilustrate gratis.

**APĂ MINERALĂ PHOENIX
DIN BUZIĂȘ**

IN FRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic. **Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.** Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și inisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului:
Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziăș.

Reclama e sufletul comerțului.

30.000 coroane garanție pentru curățenie.

In bucătărie și 'n casă

se curăță totul ce poate fi spălat și curățat cu **săpunul Hirsch a lui Schicht.**

Acesta e rezultatul unui studiu conștient și profund, de zece ani. Posede o putere extraordinară curățat, e curat și liber de orice substanțe stricăcioase. Fără grije se poate folosi pentru scopul de a curăți ori ce și se poate folosi și la lucruri unde celalalt săpun nu e bun sau dă mare grije folosirea lui.

BASĂ SIGURĂ

ANDREU
SEC
ARAD

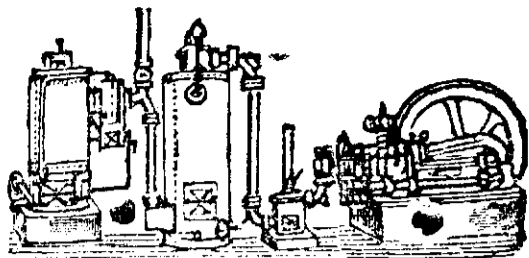
AROMĂ PROASPĂTĂ RECREATOARE
RECUNOSTIMĂ ESPERTILOR

SISTEM FRANCS TRADIȚIONAL
BOUQUET MINUNAT
MĂRGELE ESCLENT MĂRUNTE

MANIPULARE DE SPECIALITATE
INGRIJIRE CONȘTIENȚIOASĂ
VINURI ALESE CU GĂLBE MARE
VIT PROPRII DE MODEL

Instiintez pe on. public că mi-am mutat măcelăria pe Szabadság-tér în edificiul teatrului vechiu unde, vind carne proaspătă de porc cu 68 cr. Untură curată cu 68 cr., slămina, cu 68 cr., șunca afumată cu 90 cr. înainte 80 cr. cotele 90, coaste 72, picioarele cu 60, mațele cu cele mai favorabile prețuri de zi. Mațe și săpun de uscat de casă, varză acră, napi crastaveți și pipărci se pot căpăta în măcelăria lui Garay Károly, în Arad pe Szabadságtér.

Garanția cea mai largă! Condiții ușoare de plată!

FABRICA DE MOTOARE DIN DREZDA

una din cele mai mari și mai vechi
fabrică de motoare
furnizează motoare și locomobile
cu gaz, cu benzină, cu păcură și acetilenă
toate perfecte, trainice, funcționând în
mod precis sigur și ieftin.

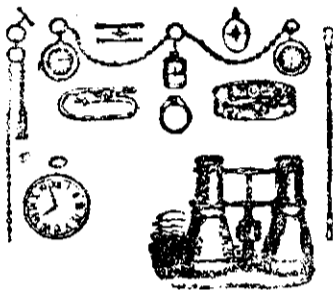
Reprezentanța generală și depozitul se află la

Gellért Ignác és Társa
BUDAPEST, Teréz-körút 41.

Telefon Nr. 12-91. Telet Nr. 12-91.

Gratis!

trimt oricui
cine se adresează la
mine, catalogul de pețuri
care a apărut de cu-
rând despre

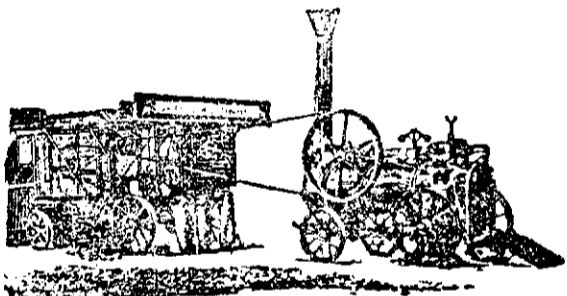

ciasornice
de prima calitate
și bijuterii, ciasornice
bine regulate remon-
toir cu 5 coroane 60
fil, un ciasorie de trezit perfect cu 2 cor. 90 fil

Cadouri mari de sărbători!

Győző Brucker Nándor és Társa
măiestru de ciasornice.

Győr 75.

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie
în formă întrebuințată și cu dregere

se pot căpăta pe lângă condiții de plătere
foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Cele mai bune
bandaje de hermă, de
pânteci, suspensorii, iri-
gătoare, injectoare și ar-
ticole de cauciuc, (gumă),
ciorapi de cauciuc se gă-
sesc la

Carl Koch

Timișoara (în oraș),

Depozit de toate ar-
ticolele pentru căutarea
bolnavilor.

Cel mai bun nutremânt pentru
câni este și va rămânea renumitul
„Fattinger's Hunde kuchen“

(Măncarea de câni a lui Fattinger)
care dintre toate mâncările pentru

câni e cea mai hrănitoare.
* 50 klg. 23 coroane 5 klg. pota-
* franco cu 3-20 coroane. *

Fattinger's Puppy Bisquit
* * pentru câni tineri. * *

50 klg. 26 coroane. 5 klg. porto-
* franco cu 3-50 coroane. *

- - Prospekte gratis și franco. - -

Fattinger's Patent-Hundekuchen

și Geflügelfutter (nutreț pentru păsări).

Fabrik Wiener-Neustadt.

- - - Peste 250 de prefurl. - - -

Nutremântul de animale a lui Fattin-
* * ger e controlat de veterinari. * *

Cine dorește călătorie de
plăcere ieftină, bună și
iute în

6 zile la
America

(Statele unite, Canada și
Argentina) acela să ceară
îndrumări românești dela

Falk și Comp

(secția românească.)

Hamburg,

Strada Rarboisen. 30.

Magyar Elelmiszer-szállító Részvénytársaságá
nyilvános hűtő- és fagyasztó raktárháza.

(Depozitul public frigorifer al societății ungare
pentru furnizarea alimentelor.)

Budapesta, IX., în strada Tóth-Kálmán nr. 8-10.

Telegrame: Telefon: Biroul central:
Consumus Budapest. 25-02 V., Nagykorona-ut 17.

Atragem atențiunea ou. public asupra marelui nostru
depozit frigorifer (având încăpere de 600 vagoane de
mărfuri) construit după toate încercările tehnice moderne
în care se păstrează tot felul de alimente precum carne
proaspătă, untură, slănină, păsări tăiate, ouă, pește, iore,
conserve, vânat, unt, lapte, caș, miere, poame proaspete,
bere, vin, must etc., apoi răsad de plante, flori, blănuri
și lânării, covoare etc.

Toate să păstrează timp mai îndelungat și neschimbate.
Lichidăm și avansuri cu condiții moderate pentru
fiecare marfă.

Frigoriferele noastre au o situație favorabilă prin
faptul că sunt așezate lângă gară și sunt legate prin
o linie de șin cu gara de mărfuri de pe malul Dunării
și având o situație centrală pot fi atinse ușor din orice
parte a orașului.

Mărfurile supuse taxelor vamale și de consumație se
pot depune în mod liber, avem apoi avantajii la reex-
pediții.

Fabrica noastră de gheață produce zilnic 500 de măgi
metriche de gheață.

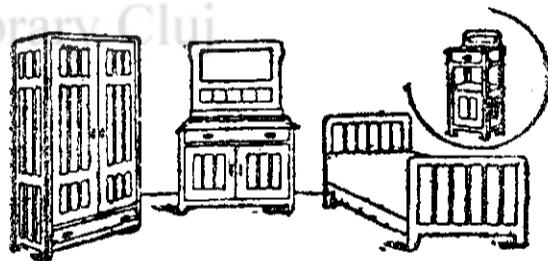
Primim transportul mărfurilor depuse la noi și mij-
locim desfacerea noastră prin sucursalele noastre din
Viena, Berlin, Breslau, și London, afiale tot în regia
noastră.

Avem sucursale pentru primirea și clasificarea mărfu-
rilor în provincie, în Arad, Caroli-mari, Szentes, Lugej,
Huedin și Kaposvár.

Avem agenții la graniță în Bodenbach, Buchs, Eger I.
E. Granica, Halbstadt, Oderberg, Passau Salzburg, S.m-
bach, Tetschen, Lindau.

Pentru lămuriri și informații au a se adresa la

Directiune.

Fabrică de mobile.

Cel mai ieftin izvor de a procura mobile
e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de **mobile**
pentru **mirese, dormitoare,**
saloane, cafenele, hote-
luri etc., dela cele mai simple până
la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru
biurouri de cancelarii și bolte, pregătirea
meselor de biliard după desemne date sau
planuite și desemnate de mine; nu altcum
și tot felul de lucruri și mobile pentru edi-
ficii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri
solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plă-
tibil în rate lunare.

În așteptarea comenzilor, rămân
cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár
Gyárvaros, 3 király-u. 6.

Oravicza
Pá-teza.

MOȘTENITORII LUI
TAGÁNYI ISTVÁN
ȘI **KISJOLSVAI SZABÓ ISTVÁN**

proprietarii de vii de deal

=== își vind ===

=== **VINURILE** ===

din regia proprie exclusiv de
Mădierat, Miniș și Barațca,
vinuri albe și roșie de masă,
=== de desert (aszu) ===

în Arad, strada Batthyányi nr. 24

în localul anume aranjat pen-
tru acest scop și le espediază
în butoie sau buteli în loc sau
în provincie.

Catalog specificat de prețuri se trimite la
=== dorință imediat. ===

👁️ **Acuma a sosit** 👁️

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

=== Prețul unei sticle 2 coroane. ===

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

Încercat de atâtea ori cu succes.

=== Prețul unei sticle 80 fileri. ===

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás
Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Bufet cu mâncări reci. Toată noaptea deschis.

Avis!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am luat
în primire localul „KIS PIPA“ din strada Salacz Gyula
și adoptându-l din nou, lărgindu-i încăperile, și l-am prefăcut
într-o cafenea modernă și

I-am deschis

supt firma de

CAFE EMKE

== în ziua de 1 August ==

Principiul meu de căpetenie va fi de-a servi băuturi curate
și nefalsificate, mâncări reci și de-a câștiga
încrederea on. public prin servic.u punctual.

Avem localuri deosebite pentru societăți!

Zilnic va cânta un taraf de lăutari țigani de I-a forță.

Rog on. public să-mi frecventeze localul cât mai des

Weinberger Lajos,
proprietarul cafenelei „EMKE“.

In localul meu se vor găsi toate ziarele din
tară streinătate la dispoziția onor. public.

FRAȚII BURZA

ARAD, Boros-Béni tér.

recomandă depositul lor cel bogat, prăgini de fer,
plăci de fer, osii de fer, instrumente de fer,
sobe de fer turnat, mașini de gătit, sârme și
cuie de sârmă, lanțuri, săpi, arșeu, furci de
oțel și tot felul de vase de bucătărie de fer
o === turnat și smălțuite. === o

Mare depozit de stropitoare sistem „Wermorel“.

- - Mare depozit de revolvere - -
cu repetiție, arme și recvizite de
o o o împușcat. o o o

== Depozit de mașini agricole. ==

asa d. e. pluguri de oțel sistem Sack, ma-
șini de sămănaș, grape, tăietoare de pae
și napi, cântare. Mare magazin.

Cea mai bună calitate în plăci de catran
(păcură), și asfalt pentru acoperit casele.

Comandele din provincie se îndeplinesc punctual.

Telefon Nr. 604.

Telefon Nr. 604.

Firmă românească.

◀ ■ Cea mai eficientă sursă de bani. ■ ▶

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public că în piața Árpád Nr. 5. am deschis un **birou pentru mijlocirea împrumuturilor de bani.**

În sfera mea de activitate cad pământurile, case de dat în chirie, împrumuturi de plătit în rate, pe lângă etalonul cel mai mic, plasez cambiile funcționarilor, mijloace tot felul de afaceri referitoare la parcelări, cumpărări și vânzare de case pe lângă replătirea ulterioară a taxei

Cu stimă:

Ludovic Vig,

birou mijlocitor de împrumuturi.

ARAD, Árpád-tér Nrul 5.

Braun Miksa

A R A D, Piața Boros-Béni, Nrul 1.

Prăvălie de articlii de cânepă, în și lână.

Telefon Nr. 594.

Mare depozit de cânepă, în și tarpaulin,

saci de grâu

ponevi brute și impenetrabile de apă, saci de paie, covoare de cal, pânză de împachetat sfori de împachetat, precum și tot felul de funii sfori de legat sacii, vișele de vie și sfori sure

Institut de împrumutat saci.

Să cumpără și vând saci de fâină și țărâțe învechiți.

KÉZSMÁRKY J.

Prima întreprindere de pompe funebre din Arad

Biroul central și magazinul de modele, strada Weitzer

:: János, palatul minorilor, lângă posta centrală. ::

Depozitul principal: Maros u. 2 sz. casa proprie.

Telefon 465. Telefon 465.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public. că am înființat cu ziua de azi o întreprindere de pompe funebre bine asortată corespunzător cerințelor de azi.

Aranjez înmormântări în loc și în provincie cu cea mai mare pietate, după sistemul studiat în cele mai mari orașe din țară și din străinătate, dela cele mai simple până la cele mai luxoase cu prețuri eficiente fără concurență.

Toate mormântările se săvârșesc prin prezența mea.

Arad 1908, 1 Iunie.

Cu distinsă stimă

Kézsmárk J.

Grosz Nagy Ferencz,

farma- **Debreczen** :: farmacia ::
cist. :: «Arany egyszarvu»

Hajdusági
Bajuszpedr.

Védjegy.

.....
.....

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

.....
.....

.....
.....
MEDICAMENT
.....
PENTRU VOPSIREA PĂRULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

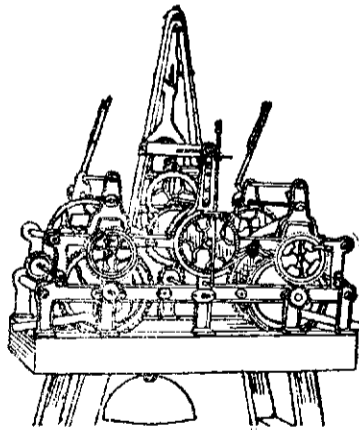
Iosif Grábner, Szombathely

Fabrică

Ciasornice de turn,

cari se trag tot la 8 zile, pentru biserici, case comunale, castele și școli; cu mecanismul cel mai bun și mai nou și executare solidă. Pentru preoți și epitropi se dau și cu plățirea în rate.

Trimit budget și primesc repararea ciasornicelor de turn.

Kelemen Antal,

fabricant de instrumente muzicale.

Nagy-Kikinda

strada Korona-herczeg nr. 7.

Magazin de tot felul de instrumente cu coarde, de alamă, harmonice, tambure și părți constituante. Reparațiuni și acordări se săvârșesc punctual și cu prețuri favorabile.

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::

Kolozsvárt Mátyás király-tér 12—13.

Telefon nr. 354. Telefon nr. 354.

Mari deposit în obiecte de biserică, obiecte de argint ciasornice. Bijuterii specialități engleze și franceze s. a.

Plătire în rate favorabile.

Catalog ilustrat de prețuri gratuit și porto francó.

Dipl. de onoare
Lovrin 1902.**SZUBOTHA SÁNDOR**Medalia de aur
Timișoara 1891.

pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericești.

Intemeiat la 1883 Telefon pentru comit. și oraș 498.
Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.**TIMIȘOARA-CETATE**în colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg vis-à-vis
de hotelul «Hungaria».Recomandă magazinul său bogat în atențiunea
binevoitoare atât a preoțimii cât și a acelor, cari
voesc să cumpere pentru biserici capele, sau socie-
tăți de înmormântare**odăjdii, steaguri, cruci
statue sau altfel de adjuturi bi-
sericești**tot astfel marele său asortiment pentru materiale
necesare la formarea adjustărilor bisericești.

Pentru liferările mele iau raspunderea

Servesc bucuros cu catalog ilustrat.

Cel mai mare magazin și atelier de reparat bicie-
lete și mașini de cusut din Arad.**Hammer Vilmos****Maestru de electricitate**

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

Pfaff și Singer. Mare asortiment și cel mai ieftin
magazin de mașini de cusut **Minerva** cu roată
și biciclete Puch și Premier precum și părți
constituente de mașini, plăci de gramofone. —
Ace de mașină de cusut veritabile englezești.
Condiții de plată favorabile. Mare atelier special
de reparaturi.**Jgaz Sándor**

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără
pentru prețul cel mai mare
de zi, ori schimbă pentru alte
obiecte de aur și argint.**Frideric Hönig**

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aran-
jată pe motor de vapor
Fondat la 1840.
Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții
de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție
proprie, cari au avantajul că față cu orice alte clopote la turnarea
unui și aceluiași clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie
de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă tot-odată clopote de
fer ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare
clopotele se pot scuti de crepăt chiar și cele mai mari clopote se
pot trage fără-ca să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea
clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea
din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopotenouă pe lângă

o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

Mare succes.**Invenție nouă.****Dinții susțin sănătatea**căci sub influința lor stau organele mistuirei, cari ra-
tural au înriurire asupra sănătății. Fiindcă sănătatea e
mai scump tesaur din lume, de aceea vă recomand noua
mea invenție, care nu e frază goală ci vă dă o probă sigură**cosmetical de dinți „Hófehér“****a lui Nádler**

care și cei mai negligeați dinți îi curăță depărtându-le

**negreala sau gălbineala
îi face albi ca și zăpada**O singură experimentare adeverește, că „Hófehér“ e
mai bun ca praful, crema și pasta de dinți, că nu e în
el praful care să frece, care se pune pe gingei și
între dinți și ducând smaltul de pe dinți produce du-
reri de dinți și de gingei. Nu conține săpun, ca altele.»Hófehér« e un lichid produs din sucuri de plante pe
cale chimică, și are un gust plăcut.

Prețul unei sticle 1 cor. 50 fil, care ajunge 1—2 ani.

Se capătă la:

Nádler LajosARAD, în depozitul din **Andrássy tér 20,**
Locul fabricii: **Varjassy József utca 32,** (casa proprie).**Sub scutul legii și patentat!****TRISKA J.**Primul depozit de piane
din tot Ardealul.Kolozsvár (Cluj)
Sétatér utca Nrul 10
Recomandă pianurile și
pianele sale provenite din
fabricile celebre din țară și din
străinătate precum și
atelierul său de reparat
instalat din nou, în care pianu-
rile vechi și stricate să re-
pară repede, prompt și estin cu
mijloace moderne.
Pianuri cu chirii ieftine.**Birou de construcții.****Mihai Nadra**

constructor.

Primește orice lucrări atingătoare de
această ramură, care execută prompt
și cu prețurile cele mai moderate, ca**devizuri (planuri de cheltuieli) și proiecte.**
Lucrare bună și frumoasă. — Execuția simplă.Ca român, rog mult onoratul public
românesc să binevoiască a mă sprigini
cu binevoitoarele comande. Cu stimă:**MIHAI NADRA, constructor.****ARAD, strada Lipót Nrul 3.**